

školama i na Akademiji (H. Gröber). U akvarelu slikao krajolike iz Hrvatskoga zagorja (*Donja Stubica u snijegu*, 1926; *Pogled na vrt*, 1936; *Pejzaž sa seljankom*, 1937; *Kapelsčak*, 1957). Slikao vedute i primorske pejzaže, a niz akvarela načinio je u Italiji (*Pompei*; *Venezia*; *Isola Bella* – sve 1924). Obilježja su njegova slikarskog rada studiranje prirode te pomnijivo rješavanje perspektivnih i kolorističkih problema (*Crveno stablo u snijegu*, 1935). Između 1918–40. izlagao je u Zagrebu gotovo svake godine, a poslije II. svj. r. priredio je samostalne izložbe 1957. i 1961. Retrospektivna mu je izložba priređena u Gornjoj Stubici 1990.

LIT.: I. Kršnjavi, Aquarellausstellung des Viktor Šipek, Der Morgen (Zagreb), 1924, 494. – V. Lunaček, Izložba akvarela Viktora Šipeka, Obzor, 1926, 321. – G. Kovačić, Viktor Šipek 1896–1969 (katalog), Gornja Stubica 1990. B. Šu.

ŠIROKA KULA, selo SI od Gospića. Iz sela i okolice potječu arheol. nalazi (fibule, stilizirani ljudski likovi) iz halštatskoga (tumulus Vranića gomila iz ← IV. do ← V. st.) i iz rim. doba (zidovi, mozaici, grobovi, natpisi, putokaz, novac; 1846. nađen bakreni sjevernoafrički novac). Tu se također ubicira rim. *Ancus*. SI od Široke Kule je Gradina kraj Razvala, velika ovalna građevina s kulama, vjerojatno rim. podrijetla.

LIT.: K. Patsch, Die Lika in römischer Zeit, Schriften der Balkankommission, Antiquarische Abteilung, Wien 1900, str. 60–66. – J. Brunšmid, Predmeti halštatskog doba iz grobova u Vranić gomili u Širokoj Kuli, VjHAD, 1901. – G. Szabo, SG, str. 204. – R. Drechsler-Bižić, Japodske grupe, u knjizi: Praistorija jugoslavenskih zemalja, V, Sarajevo 1987. A. Ht.

ŠIROKI BRIJEG, mjesto u Z Hercegovini. U Mokrom su otaci ranokršč. bazilike i utvrde koju pod imenom Mikriskik spominje Konstantin Porfirogenet. Nekropola sa stećcima nalazi se na predjelu sajmišta. Poviše vrela rijeke Lištica je stari grad *Borak*. Franjevački samostan i crkva su iz druge pol. XIX. st. U samostanu djeluje *Franjevačka galerija* koja pretežno posjeduje djela suvremenih hrv. umjetnika.

LIT.: A. Benac, Široki Brijeg, Sarajevo 1952. – D. Sergejevski, Bazilika u Mokrom, GZMBiH, 1960–61. – Franjevačka galerija Široki Brijeg, Široki Brijeg 1990. R.

ŠIŠA, Mijo (Konavljaniin), naivni slikar (Mihanići kraj Dubrovnika, 9. XII. 1946). Izlaže od 1960. Pripada krugu jadranske naive za koji je karakteristična »nespretnost« izraza i prostodušna spontanost prikaza. U svojim se tematskim cjelinama bavi svakodnevnim životom Konavala, a njegov narativni realizam prožet je lirskim osjećanjem (*Pečenje ribe*; *Kupanje ovaca u moru*; *Pretakanje vina*; *Uz ognjište*). Samostalno izlagao u Pridvorju, Cavtatu, Zadru, Opatiji, Dubrovniku i Zagrebu. Bavi se kiparstvom.

LIT.: J. Depolo i A. Karaman, Mijo Šiša Konavljaniin (katalog), Dubrovnik 1979. Ž. Sa.

ŠIŠKO, Ivica, slikar i grafičar (Livno, 24. I. 1946). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1974 (F. Baće). Bio je suradnik Majstorske radionice

ŠIROKI BRIJEG, crkva franjevačkoga samostana

K. Hegedušića i Lj. Ivančića 1974–78. U crtežima i grafikama nastalim oko 1975. ekspresivnom linijom raščlanjuje pokret u prostoru ispunjenu organskim oblicima i figurativnim pojedinostima (ciklus *Pomaci*). Svojom je osebnom maštom i fantazmagoričnom vizijom jedan od protagonista postmodernističkoga slikarstva 80-ih godina u Hrvatskoj (ciklusi *Zapis nove prirode*, 1980; *Otkrivanje*, 1981–83; *Plavi poskok*, 1983–85). Ornamentalnim preobrazbama životinjskih i biljnih motiva približava se novoj secesiji, dok se u mitološkim prizorima prisjeća Botticellija, L. Cranacha, El Greca (*Rodenje Venere*, *Leda s labudom*, *Otmica Europe* – sve 1986). Istančani grafizam, dinamično shvaćeni oblici i simbolika boje osnovni su nosioci energije toga slikarstva u kojemu su sublimirani prirodni procesi i vitalna snaga postojanja (*Otvoravanje*, 1984; *Prostrta*, 1985; *Drvo*, 1986; *Vukovarska vučica*, 1991; *Orhideja za moju Maru*, 1993). U vlastitoj nakladi objavio je grafičke mape *Pad* (1974), *Skice* (1976), *Zapisi iz Turopolja* (1984), *Hommage à A. T. Mimara* (1986) i *Moj grob kao plod* (1987), a u izdanju »Zbirke Biškupić« bibliofilske knjige *Danteomanija* (1977), *Uza smrti lokva* (1978), *Zimovnik* (1979) i mapu grafika *Teber* (1979). Jedan je od osam autora grafičke mape *Trag* (1980). –

I. ŠIŠKO, *Rajski vrt*

JURAJ ŠKARPA, *Čežnja*

Samostalno izlagao u Livnu, Sarajevu, Beogradu, Zagrebu, Novome Sadu, Velikoj Gorici, Splitu, Karlovcu, Zrenjaninu, Somboru, Subotici, Dubrovniku i Šibeniku.

LIT.: *J. Depolo*, Figurativne tendencije u mladoj hrvatskoj umjetnosti (katalog), Zagreb 1978. — *M. Šolman*, Ivica Šiško (katalog), Zagreb 1978. — *V. Bužančić*, Razmišljanja o Zapisu nove prirode (katalog), Zagreb 1980. — *V. Maleković*, Ivica Šiško (katalog), Zagreb 1985. — *J. L. Depierris*, Šiško, Zagreb 1988. — *Isti*, Ivica Šiško (katalog), Dubrovnik — Šibenik 1994. Ž. Sa.

ŠKABRNJA, selo SZ od Benkovca. Na položaju Glavčurak nalaze se ostaci sakralne arhitekture, a oko njega 18 starohrv. grobova u kojima je nađeno prstenja i naušnica. Ispod crkve Sv. Marije otkriveni su ostaci šesterolisne starohrv. crkve, a u dubljem sloju ostaci neke ant. građevine; crkva je poslije pregrađivana. Oko crkve se nalazilo groblje iz ranoga i zreloga srednjeg vijeka; pronađeno je prstenje, naušnice, željezni nožić i dr. — Selo je razoreno u agresiji na Hrvatsku 1991–92.

LIT.: *Š. Batović*, Starohrvatska nekropola u Škabrnji, SHP, 1960, 7. — Cultural Heritage of Croatia in the war 1991–92, Zagreb 1993. Z. Gu.

ŠKARIĆEVO, selo JZ od Krapine. Na brežuljku je smještena jednokatna drvena kurija s krovom na četiri vode, četverokutne osnove, izgrađena sred. XVIII. st. od masivnih greda. Kraj ulaza je mali trijem nad kojim je erker s tornjićem (tu se nalazila kapela). Š. je rijedak očuvani primjer nekoć mnogobrojnih drvenih kurija u Hrvatskome zagorju. Neogotički mauzolej (1877) pripada obitelji Halper.

LIT.: *Gj. Szabo*, Kroz Hrvatsko Zagorje, Zagreb 1939, str. 49. — *M. Fučić*, Spomenik, materijal i čovjek, Bulletin JA, 1960, 2–3. — *V. Marković*, Barokni dvorci Hrvatskog zagorja, Zagreb 1975. A. Ht.

ŠKARIN SAMOGRAD, špilja kraj sela Mirilovića, SZ od Šibenika. Unutar špiljskih naslaga debelih oko 7 m nađeni su, između ostalog, ostaci kremenih i kamenih rukotvorina te keramike, koji potječu od starijega neolitika do rim. doba. Nalazište je osobito vrijedno po keramičkim ulomcima prijelaznoga razdoblja iz starijega u srednji neolitik. U špilji je bogat sloj ranobrončanodobne cetinske kulture.

LIT.: *Š. Batović*, Stariji neolit u Dalmaciji, Zadar 1965. — *I. Marović* i *B. Čović*, Cetinska kultura, u knjizi: Praistorija jugoslavenskih zemalja, IV, Sarajevo 1983. B. Čk.

ŠKARPA, obitelj graditelja i klesara podrijetlom iz Staroga Grada na Hvaru (XVII. i XVIII. st.).

Ivan Krstitelj Škarpa radio je 1680. bočnu lađu župne crkve u Starome Gradu na Hvaru zajedno s M. Foretićem, a poslije je preuzeo cijelu gradnju. Sudjelovao je pri popravku Hektorovićeve Tvrdila 1689. God. 1679–80. spominje se na Visu, a potom u Perastu upravlja gradnjom zvonika župne crkve po nacrtu venec. arhitekta Giuseppea Beatija (1691).

Od ostalih članova obitelji poznati su kao graditelji i klesari *Franjo Škarpa*, koji je tijekom XVIII. st. bio zaposlen podizanjem zvonika uz župnu crkvu u Starome Gradu; njegovi sinovi *Vicko* i *Toma* radili su u

istome mjestu na gradnji župne crkve; *Jerolim Škarpa* klesao je 1685–93. ukrasne dijelove za obnovu Kneževa dvora u Dubrovniku; *Kuzma Škarpa* sudjeluje 1723–46. pri gradnji zvonika župne crkve u Nerežišćima na Braču; *Josip Škarpa* pregrađuje 1723–26. dvije crkve u Humcu na Braču.

LIT.: *C. Fisković*, Ignacije Macanović i njegov krug, Prilozi—Dalmacija, 1955, str. 233–240. — *K. Prijatelj*, Novi vijek, u knjizi: Kulturni spomenici otoka Brača, Brački zbornik, IV, 1960, str. 202. — *Isti*, Bilješka o graditeljima župske crkve u Starom Gradu na Hvaru, Hvarski zbornik, 1973, 1. — *Horvat—Matejčić—Prijatelj*, Barok. D. Kt.

ŠKARPA, Juraj, kipar (Stari Grad na Hvaru, 29. XI. 1881 — Zagreb, 31. XII. 1952). Studirao na Kunstgewerbeschule u Beču (1913/14) i na Akademiji u Zagrebu (1919/20). Tematski i stilski raznolik umjetnik; radio u duhu secesije, ekspresionizma i kritičkoga realizma (*Stidljivost*, 1921; *Glad*, 1921; *Saloma*, 1923; *Očaj*, 1925). U pojedinim djelima interpretirao renesansne i barokne uzore (*Bol*, 1940). Znatian dio njegova opusa zauzimao sakralna plastika, često izvođena po narudžbi. Suradivao s I. Meštrovićem pri izgradnji mauzoleja obitelji Račić u Cavtatu (1922). Za katedralu u Đakovu izradio je *Raspeće* (1935), a za crkvu kartuzijanaca u Pletterju drveni reljef *Sv. Trojstvo* (1937). Autor portreta, medalja i nadgrobnihih spomenika (*Pregaranje* na grobu obitelji Pečić-Kosijer na Mirogoju u Zagrebu, 1939). — Samostalno izlagao u Zagrebu (1921, 1925, 1932, 1937), gdje mu je retrospektivna izložba priređena 1988.

LIT.: *A. Adamec*, Kiparsko stvaralaštvo u Hrvatskoj 1897–1918 (katalog), Zagreb 1977. — *B. Kličinović* i *V. Zlamalik*, Juraj Škarpa (katalog), Zagreb 1988. Ž. Sa.

ŠKERLJ, Josip, slikar (Dubrovnik, 24. IV. 1941). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1965. Likovni pedagog u Dubrovniku. U ranom razdoblju slika ekspresionistički, poslije toga radi slike-objekte stiliziranih figurativnih elemenata i otvorena kolorita (*Leda i labud*, 1968). Oko 1970. slika portrete u duhu novoga realizma. God. 1980. započinje poetsko-symbolistični ciklus *Erotika* (*Putenost*, 1981) i cikluse: *Vedute Dubrovnika* (*Stradun*, 1987); *Dubrovnik oaza mira* (*Grad I*, 1991). Ekspresivnim lik. izrazom realizirao stradanje grada (*Sjetni Dubrovnik I*, 1992). U crtežima istražuje slobodne linije i kompozicije. — Samostalno je izlagao u Splitu, Zagrebu, Dubrovniku, Osoru, Prištini, Mostaru, Herceg-Novom i Beču. Bavi se skulpturom i grafičkim oblikovanjem.

LIT.: *J. Škunca*, Josip Škerlj (katalog), Zagreb 1975. — *A. Karaman*, Josip Škerlj (katalog), Split 1981. — *D. Schneider*, Josip Škerlj (katalog), Zagreb 1987. — *A. Karaman*, Josip Škerlj (katalog), Dubrovnik 1991. — *I. Fisković*, Josip Škerlj (katalog), Dubrovnik 1993. Ž. Sa.

ŠKOMRLJ, Ivana (Ika), kostimografinja (Zagreb, 13. VII. 1932). Završila Akademiju za kazališnu umjetnost u Zagrebu 1968. Od 1965. kreira kostime za kazalište i film klasičnih i suvremenih autora (M. Držić, *Dundo Maroje*, 1972; Ch. W. Gluck, *Orfej* i *Euridika*, 1974; N. V. Gogolj, *Revizor*, 1975; V. Parun, *Mačak Džingis-kan*, 1980; I. Stravinski, *Pulcinella*, 1985; M. Krleža — A. Vrdoljak, *Glembajevi*, 1988; I. Zajc, *Nikola Šubić Zrinski*, 1994). Razvila prepoznatljiv stil visoke estetizacije i originalne uporabe raznovrsnih materijala.

LIT.: *V. Bužančić*, Ika Škomrlj, Dženisa Medvedec, Dinka Jeričević (katalog), Zagreb 1994. K. Ma.

ŠKOPAC, Flaviano, kipar (Presika kraj Labina, 2. XII. 1954). Diplomirao na Akademiji u Milanu 1977 (A. Marchese). Izrađuje u kamenu i drvu apstraktne skulpture čistoga oblika i zgusnute mase (*Radanje života*, 1977; *Forme III*, 1993). Bavi se grafičkim oblikovanjem i fotografijom. — Samostalno izlagao u Labinu, Rapcu, Opatiji i Zagrebu.

LIT.: *G. Ostojić—Cvajner*, Flaviano Škopac (katalog), Labin 1977.

ŠKRGIĆ, Nikola, grafičar i lik. pedagog (Karlovac, 7. XII. 1908). Studirao slikarstvo na Akademiji u Zagrebu (J. Kljaković, Lj. Babić, O. Mujadžić) i grafiku (T. Krizman). God. 1930–41. pisao o zagrebačkim lik. zbivanjima u beogradskom listu »Pravda«. Objavljivao folklorne skice, crteže i karikature. Bio je nastavnik na Visu 1945/46. Izveo ciklus crteža i akvarela *Tragom NOB-a na Visu*. Kao pedagog upućivao je djecu u temelje lik. stvaranja i zornu obuku u prirodi. Organizirao je putujuće izložbe i grafički opremao kataloge.

Z. Ša.

ŠKRINJA SV. ŠIMUNA, veliki srebrni pozlaćeni sarkofag što ga je u Zadru 5. VII. 1377. dala izraditi ugarsko-hrv. kraljica Elizabeta za relikviju Sv. Šimuna. Danas se nalazi na gl. oltaru crkve Sv. Šimuna. Škrinja je najmonumentalniji spomenik srednjovj. zlatarstva u Hrvatskoj, a rađena je u duhu internacionalne gotike dvorskoga smjera. Izradio ju je tehnikom iskucavanja zadarski zlatar Franjo iz Milana, po vlastitu nacrtu uz pomoć suradnika. Na poklopcu su ležeći lik sveca i dva grba kralja Ludovika Anžuvina, Elizabetina muža. Na ostalim je ploham